

PROTOKOL

2023 | YIL 4 SAYI 2

KARADENİZ TEKNİK
ÜNİVERSİTESİ
STRATEJİK ARAŞTIRMA
MERKEZİ DERGİSİ

**“Rasyonel Politikalar” Altında
Türkiye Ekonomisi**

Baki Demirel

Putin’in “Belirsizlik” Korkusu

Meltem Hasançebi

**Ziraat Katılım Bankası Reklam Filmi’nin
Eleştirel Söylem Analizine Göre İncelenmesi**

Asiye IŞIK

**Fransa’yı Uyandıran Ölüm: Nahel Merzouk ve
Devam Eden Eşitlik Mücadelesi**

Muharrem Bayrak

**COVID-19’un Küresel Güvenliğe Etkisi:
Çıkarımlar ve Geleceğe Yönelik Bakış Açılıarı**

Fevzi Kırbaşoğlu

**İbrahim Kalın’da Varlık ve İnsan Tasavvuru:
Makale Tanıtımını**

Ragıp Ergün

**21. Yüzyılda Uluslararası Sistemi
Yeniden Kurgulamak (Mı?)**

**Merve Suna
Özel Özcan**

**Metin Heper’in “Türkiye’de Devlet Geleneği”
Adlı Eseri Üzerine Tahlil**

**Öznur
Küçükkelepçe**

EDİTÖRLER

Doç. Dr. Suna ERSAVAŞ KAVANOZ

Doç. Dr. Abdullah UZUN

EDİTÖR YARDIMCILARI

Öğr. Gör. Dr. Fatma NALBANT

Arş. Gör. Dr. Tülay DEMİR

Arş. Gör. Dr. Nisa ERDEM

YAYIN KURULU

Prof. Dr. Bünyamin ER (Yönetim Bilişim Sistemleri)

Prof. Dr. İsmail KÖSE (Uluslararası İlişkiler)

Doç. Dr. Umut ÜZAR (İktisat)

Doç. Dr. Vahit GÜNTAY (Uluslararası İlişkiler)

Dr. Öğr. Üyesi Hüseyin YADİGAROĞLU (Sosyoloji)

İLETİŞİM

Karadeniz Teknik Üniversitesi

İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, No:2-06

Telefon: 04623773227

Faks: +90 462 325 3205 – 325 3185

E-Posta: sam@ktu.edu.tr

Web: www.ktu.edu.tr/sam

Yayın Türü:

Ulusal Süreli

**KARADENİZ TEKNİK
ÜNİVERSİTESİ**

**STRATEJİK
ARAŞTIRMA MERKEZİ**

PROTOKOL DERGİSİ

SAHİBİ

Doç. Dr.
Özgür TÜFEKÇİ

Karadeniz Teknik
Üniversitesi
Stratejik Araştırma
Merkezi Müdürü

KTÜ SAM Protokol Dergisi kamu yönetimi, uluslararası ilişkiler, iktisat, işletme ve sosyoloji başta olmak üzere sosyal bilimler alanında, kısa makalelere yer veren akademik bir dergidir. Kısa makalelerin yanı sıra rapor, derleme, konferans notları, örnek olay, kitap tanıtımı vb. makale dışı yazılara da dergi bünyesinde her sayıda belirli oranda yer verilecektir.

KTÜ SAM Protokol Dergisi Şubat ve Ağustos aylarında olmak üzere yılda iki kez yayımlanır.

Dergide yayımlanan yazılarda belirtilen görüşler yazarlara aittir; Derginin sorumluluğu yoktur.

**KARADENİZ
TEKNİK ÜNİVERSİTESİ**
Stratejik Araştırma Merkezi

SAM

İÇİNDEKİLER

Kısa makale	“Rasyonel Politikalar” Altında Türkiye Ekonomisi <i>Doç. Dr. Baki Demirel</i>	6-18
Değerlendirme/ Fikir Yazısı	Putin’in “Belirsizlik” Korkusu <i>Doktorant Meltem Hasançebi</i>	21-24
Kısa makale	Ziraat Katılım Bankası Reklam Filmi’nin Eleştirel Söylem Analizine Göre İncelenmesi <i>Doktorant Asiye Işık</i>	26-38
Değerlendirme/ Fikir Yazısı	Fransa’yı Uyandıran Ölüm: Nahel Merzouk ve Devam Eden Eşitlik Mücadelesi <i>Doktorant Muharrem Bayrak</i>	40-43
Değerlendirme/ Fikir Yazısı	COVID-19’un Küresel Güvenliğe Etkisi: Çıkarımlar ve Geleceğe Yönelik Bakış Açılıarı <i>Arş. Gör. Fevzi Kırbasoğlu</i>	45-50
Makale Tanıtımı	İbrahim Kalın’da Varlık ve İnsan Tasavvuru: Makale Tanıtımı <i>Dr. Öğr. Üyesi Ragıp Ergün</i>	52-58
Değerlendirme / Fikir Yazısı	21. Yüzyılda Uluslararası Sistemi Yeniden Kurgulamak (Mı?) <i>Doç. Dr. Merve Suna Özel Özcan</i>	60-64
Kitap Değerlendirmesi	Metin Heper’in “Türkiye’de Devlet Geleneği” Adlı Eseri Üzerine Tahlil <i>Doktorant Öznur Küçükkelepçe</i>	66-74

PROTOKOL

FRANSA'YI UYANDIRAN ÖLÜM: NAHEL MERZOUK ve DEVAM EDEN EŞİTLİK MÜCADELESİ

Doktorant Muharrem Bayrak

*Karadeniz Teknik Üniversitesi
mhrrmbyrk96@gmail.com*

Haziran 2023'te Paris'in işçi sınıfı banliyösü olan Nanterre'de 17 yaşındaki Fransız vatandaşı Nahel Merzouk'un yakın mesafeden polis kurşunuyla öldürülmesi yeni bir isyan dalgasını tetikledi. Genç Nahel'in Fas ve Cezayir kökenli olması, Fransa'da başta Kuzey Afrika kökenliler olmak üzere Fransız polisinin siyahi insanlara yönelik tutumunu tekrardan tartışmaya açtı. Nahel'in trajik ölümü sonrasında Kuzey Afrika kökenli Fransızlar olmak üzere birçok azınlık, olayı protesto etmek için sokaklara döküldü. Paris'te fitili ateşlenen protestolar diğer şehirlere yayılırken halkın öfkesi başta Cumhurbaşkanı Macron olmak üzere diğer kabine üyelerine sıçradı. Çoğunluğunun gençlerden oluştuğu düşünülen protestocular, yağma ve araçları kundaklamaya başladıkça Fransız polisinin de sertlik düzeyi arttı. Resmi raporlara göre çıkan çatışmalarda en az 250 polis memuru yaralanırken, 800 protestocu da gözaltına alındı.

Emeklilik yaşını 62'den 64'e çıkaran emeklilik reformu nedeniyle kamuoyunun yoğun baskısı altında kalan Macron, göstericileri "asi gençler" olarak değerlendirdi. Macron, Tiktok ve Snapchat gibi sosyal medya araçlarındaki anonim hesapların, protestocuların olayları eş zamanlı izlemesine ve kolay organize olmasına yarar sağladığını dile getirerek çevrimiçi anonimliğin tehlikesini vurguladı. Özellikle Nahel'in vurulma anının sosyal medyada viral haline gelmesinin protestoları tetiklediği ve şiddetini arttırıcı bir etkisinin olduğu yerinde bir muhakeme olduğu gibi siyasiler için bir kaçış rampası görevi üstleniyor gibi görünmektedir zira Fransa kamuoyunda çok uzun bir süredir azınlık haklarına ve ırk ayrımcılığın önlenmesine yönelik bir reform tartışması süre gelmekteydi.

Fransa Siyah Dernekleri Temsilci Konseyi (CRAN) 2007'den itibaren yayınladığı ayrımcılık barometresinin 2023 raporunu¹ Şubat ayında Ulusal Meclis'te sundu. Siyahi kökene sahip ya da melez Fransız nüfusunu temsil eden 807 kişilik bir örnekleme

¹Conseil Représentatif des Associations Noires (CRAN), <https://www.lecran.org/societe/les-resultats-du-2eme-barometre-des-discriminations-cran-ipsos-repris-dans-les-medias>

sahip ankete göre, cevap verenlerin %91'i ırk ayrımcılığının (genellikle ya da zaman zaman) mağduru olduklarını belirtirken, yine cevap verenlerin %85'i ise ten rengiyle ilgili ayrımcılığa uğradığını ifade etmiştir. En nihayetinde, Beyazlar dışında kalan toplumun %90'nın ten renginden dolayı ayrımcılığa uğradığını düşünmesi, son yaşanan protestoların gerekçeleri hakkında aydınlatıcı bir perspektifin oluşmasına katkıda bulundu. Ankete göre, ayrımcılık büyük ölçüde %41 oranıyla kamusal alanda ve %31 oranıyla iş alanında ortaya çıkarken, katılımcıların yarısından fazlası en az bir kez ten renginden dolayı iş görüşmesinde zorluk çektiğini belirtmiştir.

2012 Cumhurbaşkanlığı seçiminde “Beyazlara Oy Verme” sloganıyla kampanya yürüten Benin asıllı Patrick Lozes tarafından kurulan bir dernek olarak siyasi bir perspektifi de bulunan CRAN'ın çalışmasının politik doğruluğu pek tabi tartışmaya açıktır. Örneğin Ulusal İnsan Hakları Danışma Komisyonu'nun (CNCDH) 2022 Irkçılık Raporu'na² göre, Fransa'da giderek daha az ırkçılık ve yabancı düşmanlığı sergilenirken, Fransızların hoşgörüsü endeksi ise artış eğiliminde olarak raporlandı. Olumlu bir ön izlemeye rağmen CNCDH, Fransa'da ırkçılığın büyük ölçüde hafife alındığını ve eksik raporlandığını belirtirken, anti-Semitizm ve Romanlara karşı yabancı düşmanlığı konusunda endişe verici bulgular paylaşmıştır. Politik ve kurumsal kimlikleri farklı olan her iki kurum da ırkçılıkla ilgili reform gerekliliğini paylaşmaktadır. Tabi ki bir diğer ortak yanları ise bulgularını, reform yapma irade ve meşruiyetine sahip olan hükümete sunmalarındır.

Onurlu ve fırsatlarla dolu uzun bir ömrü hak eden Nahel'in yaşadığı trajedi, Fransız siyasetinin 60'lı yıllardan itibaren ayrımcılığa dair serüvenin tekrar gündeme gelmesine yol açmaktadır. 1961'deki Paris Olayları bir milat olarak kabul edilirse 40 yıldan fazla bir sürede Fransa'da ayrımcılığa karşı önemli yasal kazanımların elde edildiği fark edilecektir. Hiç kuşkusuz 1 Temmuz 1972 tarihli “Pleven Yasası” olarak bilinen 72-456³ sayılı ırkçılıkla mücadele yasası önemli bir kazanım olarak kabul edilse de toplumsal dönüşümlerin hukuksal düzenlemelerle sağlanmaya çalışılması noktasında eleştirel bir boyutun bulunduğunu da belirtmek gerekmektedir.

Pleven Yasası'nın çıktığı tarihlerde Fransız sosyolog Michel Crozier, 1960'lar ve 70'ler Fransa'sının siyasi huzursuzluğunu

² Bkz. Commission Nationale Consultative Des Droits De L'homme, <https://www.cncdh.fr/actualite/lancement-du-rapport-2022-sur-la-lutte-contre-le-racisme-lantisemitisme-et-la-xenophobie>.

³ Bkz. Pleven Yasası: Fransız Ceza Kanuna'na göre “Bir ulusa, etnik gruba, ırka mensubiyeti ya da başka türlü mensubiyeti temelinde ayrımcılığı yasaklayan yasal düzenleme, <https://www.defenseurdesdroits.fr/sites/default/files/atoms/files/rap-origine-en-num-22.09.20.pdf>.

resmettiği “Society Blocked” adlı eserini yayımlıyordu. Fransız toplumundaki çeşitli gerilim noktalarını ele alan reform tartışmalarının kanonik bir düşünürü haline gelen Crozier, “Toplum kararnamele düzelmez” notuyla Fransa’nın katı bürokrasisini toplumsal sorunların çözümsüz kalmasının baş sorumlusu olarak deklare etti. Her ne kadar Crozier’in toplumsal çözümleri tartışmaya açık olsa da geçtiğimiz 50 yıllık sürede yasal düzenlemelerin henüz toplumsal sorunları çözemediği açıktır. Öyle ki Crozier’in kanonik eserinin yayınlanmasının üzerinden 40 yılı aşkın bir süre sonra dahi bir başka Fransız sosyolog Hugues Lagrange “Le déni des Cultures” başlıklı çalışmasıyla Fransız kimliğinin daha çoğulcu bir anlayışla seküler evrenselciliğin ötesine geçmesi gerektiğine işaret etmek mecburiyetinde kalmıştır.

Son 50 yıldaki toplumsal reform tartışmaları ve Nahel’in trajik kaybı sonrasındaki söylemlere dikkat edildiğinde irdelenmesi gereken temel dinamiğin, Fransa siyasal söyleminin bizzat kendisinin olduğu iddia edilebilir. Özellikle çok kültürlülük ve göçmen karşıtlığının etkili bir propaganda malzemesi olarak kullanıldığı 2017 seçimi önemli bir kilometre taşı olabilir. Ulusal Cephe’nin adayı Le Pen, laik Fransız değerlerini çok kültürlülükten korumak için göçmenlik kısıtlarını kullanırken, toplumsal protestoları ise kanun ve düzenin bozulması olarak çerçevelendirerek toplumdaki çok çeşitlilik korkusunu tetikledi. Yenilikçi ve küresel bir görüntü çizen Emanuel Macron ise imajına uygun olarak laikliği, Fransız ulusunun kimliğini destekleyen ve koruyucu bir unsur olarak ülkedeki kimliksel çeşitliliğe katkı da bulunan bir unsur olarak tasarladı. Peki gelinen noktada toplumda Macron’un da Le Pen kadar öfkeye neden olmasının temel sebebi ne olabilir?

Bu sorunun cevabı Macron’un 2017’den beri polis teşkilatıyla olan ilişkisinde yatmaktadır. 2017’den beri Macron’un toplumsal yatıştırma ve kaosu önlenmesi çabalarının ön cephe uygulayıcısı olan polis güçleri, Nahel’in öldürülmesinin öncesinde de göz altılarda silahlı şiddet kullanma suçlamasıyla karşı karşıya kalmaktaydı. 2020’de “Beyaz olmayan bir ten rengine sahip birinin arama olasılığı çok daha yüksek” ifadesiyle cesur bir çıkış yapan Macron, polis sendikalarının baskısıyla birlikte bu söylemden uzaklaşmak zorunda kaldı. Covid-19 tecritleri, Sarı yeleklilerin protestoları ve son emeklilik reformuna karşı oluşan toplumsal dirence karşı polis teşkilatını bir kalkan olarak kullanan Macron, günün sonunda toplumsal muhalefet tarafından “suç ortağı” olarak ilan edilmiş gözüküyor. 2017’den sonraki süreçte Macron’un imajında gözlenen bir başka değişiklik ise göç söyleminde de ortaya çıkıyor. 2021 yılında Taliban’ın Afganistan’da yönetimi ele geçirmesiyle ülkelerini terk etmek zorunda kalan Afganlılara karşı “sığınma” ya da “mülteci” kelimesini kullanmayan Macron, 2022

Şubatı'nda başlayan Ukrayna krizinin ardından "Ukrayna'dan gelen birkaç yüz bin mülteciyi en iyi koşullarda ağırlamalıyız" ifadeleriyle kendi politik imajıyla çelişkiye girmiş görünüyor.

En nihayetinde Nahel, uzun ve sağlıklı bir yaşamı hak eden bir genç olarak artık aramızda değil. Kederli ailesi ve sevenleri tıpkı önceki kurbanlar gibi adaletin sağlanmasını bekliyor fakat Macron hükümetinin, tüm Fransız toplumuna karşı başlıca bir sorumluluğu daha bulunmaktadır. Bu başlıca sorumluluk ise Fransa'nın, vatandaşların ırkına ya da ten rengine göre ayrımcılığa uğramadığı ve kötü davranış görmediği bir yer hâline getirmektir. Macron hükümeti, toplumsal reformu nereden başlatacağını bilemese de kararnamelerden başlamaması gerektiğini 50 yıllık serüvenden sonra bilmek mecburiyetindedir zira Nahel ve tüm kayıpların mirası bunu hak ediyor.

PROTOKOL

Protokol Dergisi

Çağrı Metni

Protokol dergisi, Karadeniz Teknik Üniversitesi Stratejik Araştırma Merkezi bünyesinde yayımlanmaktadır. Uluslararası İlişkiler, Sosyoloji, Ekonomi, Kent, Çevre ve Yönetim konuları başta olmak üzere sosyal bilimler alanına dair kısa makalelere yer veren hakemli dergi, Şubat ve Ağustos olmak üzere yılda iki kez yayımlanmaktadır.

Kısa makalelerin yanı sıra derginin her sayısında rapor, derleme, konferans notları, örnek olay, kitap tanıtımı vb. makale dışı yazılara da yer verilmektedir.

Dergi, öncelikli olarak ilgili alanlardaki güncel strateji temelli konulara dair tartışmaları okuyucu ile buluşturmayı hedeflemektedir.

Bu bağlamda hazırladığınız çalışmalarınızı bekliyoruz...

Genel yayım ilkeleri ve yazım kuralları için:

www.ktu.edu.tr/sam/protokol

Dergiye yazı göndermek için:

suna.ersavaskavanoz@ktu.edu.tr

**KARADENİZ
TEKNİK ÜNİVERSİTESİ**
Stratejik Araştırma Merkezi

SAM

**KARADENİZ
TEKNİK ÜNİVERSİTESİ**
Stratejik Araştırma Merkezi

SAM

PROTOKOL

PROTOKOL

2023 | YIL 4 SAYI 2

KARADENİZ TEKNİK
ÜNİVERSİTESİ
STRATEJİK ARAŞTIRMA
MERKEZİ DERGİSİ

**“Rasyonel Politikalar” Altında
Türkiye Ekonomisi**

Baki Demirel

Putin’in “Belirsizlik” Korkusu

Meltem Hasançebi

**Ziraat Katılım Bankası Reklam Filmi’nin
Eleştirel Söylem Analizine Göre İncelenmesi**

Asiye IŞIK

**Fransa’yı Uyandıran Ölüm: Nahel Merzouk ve
Devam Eden Eşitlik Mücadelesi**

Muharrem Bayrak

**COVID-19’un Küresel Güvenliğe Etkisi:
Çıkarımlar ve Geleceğe Yönelik Bakış Açılıarı**

Fevzi Kırbaşoğlu

**İbrahim Kalın’da Varlık ve İnsan Tasavvuru:
Makale Tanıtımını**

Ragıp Ergün

**21. Yüzyılda Uluslararası Sistemi
Yeniden Kurgulamak (Mı?)**

**Merve Suna
Özel Özcan**

**Metin Heper’in “Türkiye’de Devlet Geleneği”
Adlı Eseri Üzerine Tahlil**

**Öznur
Küçükkelepçe**